

3.12.2020

Sosiaali- ja terveysalan tietolupaviranomainen Findata

Lausuntopyyntö Sote-tiedon toisiokäytön aineistokuvaukset: luonnos Tietolupaviranomaisen määräykseksi THL/5793/4.00.00/2020

Laki sosiaali- ja terveystietojen toissijaisesta käytöstä ("toisiolaki") tuli voimaan 1.5.2019. Laissa säädetään sosiaali- ja terveysalan tietolupaviranomaisesta ("Tietolupaviranomainen"), jonka tehtävänä on myöntää lupia laissa määriteltäviin sote-toimialan tietoihin. Toisiolain piirissä olevien organisaatioiden on rekisterinpitäjänä laadittava aineistokuvaukset tietovarantojensa tietosisällöistä. Tietolupaviranomaisen on laadittava kuvaukset valmisaineistoistaan. Eläketurvakeskus on yksi toisiolain mukainen rekisterinpitäjä.

Toisiolain mukaan Tietolupaviranomainen antaa tarkemmat määräykset aineistokuvausten tietosisällöistä, käsitteistä ja tietorakenteista. Ennen määräysten antamista Tietolupaviranomaisen tulee kuulla asianomaisia organisaatioita. Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella säädetään, mistä lähtien Tietolupaviranomaisen määräyksessä säädettyjä aineistokuvausvelvoitteita sovelletaan.

Aineistokuvausmääräyksen tavoitteena on määritellä yhteiset aineistokuvausperiaatteet sosiaali- ja terveysalan rekisterinpitäjien aineistojen ja niiden sisältämien tietojen kuvaamiselle. Yhdenmukaiset, samaan paikkaan kootut aineistokuvaukset helpottavat ja tehostavat ensisijaisessa käyttötarkoituksessa kerättyjen tietojen hyödyntämistä toisiokäytössä. Hyvin tehdyt aineistokuvaukset auttavat samalla rekisterinpitäjiä itseään tietoaineistojen hallinnassa.

Tämä laki koskee Eläketurvakeskuksen rekistereihin sisältyviä välttämättömiä henkilötietoja, jotka koskevat työeläketurvan toimeenpanossa tallennettuja vakuutettujen työ- ja ansiotietoja sekä myönnettyjä etuuksia ja niiden perusteita mukaan lukien työkyvyttömyyseläkkeiden diagnoosit.

Eläketurvakeskus haluaa kommentoida Tietolupaviranomaisen määräysluonnoksen seuraavia kohtia:

Kohdassa 1 todetaan, että rekisterinpitäjien on laadittava aineistokuvaukset tietovarantojensa tietosisällöistä siten, että aineistokuvausten perusteella on mahdollista arvioida rekisteritietojen soveltuvuutta laissa mainittuihin käyttötarkoituksiin. Edellä olevasta ei selviä kenellä on oikeus arvioida rekisteritietojen soveltuvuutta. Eläketurvakeskuksen mielestä pitäisi selvemmin määritellä, kuka tai mikä taho voi tehdä tämän arvioinnin.

Kohdan 1.2 mukaan olennaista aineistokuvaustyössä on se, että kaikki rekisterinpitäjällä olevat, toisiolain piirissä olevat tiedot tulevat kuvailtua. Osa rekistereissä olevista tiedoista saattaa olla puutteellisia tai ne eivät sellaisenaan sovellu jatkokäyttöön. Näin ollen rekisterinpitäjän kaikkien tietojen hyvin yksityiskohtaista kuvailua ei voida pitää

3.12.2020

tarkoituksenmukaisena, vaan rekisterinpitäjällä tulee olla mahdollisuus harkita, millä yksityiskohtaisuuden tasolla tietoaineistot kuvataan, jotta tietokuvaukset ovat tiedon pyytäjän kannalta käyttökelpoisia ja tarkoituksenmukaisia.

Luvun 2.2. mukaan aineistokuvaukset julkaistaan julkisessa Aineistokatalogissa. Toisilain perusteella esitetään nyt julkisiksi sellaisia ensisijaisen käytön rekisterien tietokuvauksia, joita ei ole aiemmin julkaistu. Eläketurvan toimeenpanon rekisterien tietosisällöt on usein määritelty luottamuksellisiksi sisäisissä dokumenteissa. ETK:n mielestä ei ole ongelmatonta tarjota toisilain mukaisille tietojen käyttäjille paremmat mahdollisuudet tutustua aineistojen tietosisältöön kuin mitä on annettu rekisteröidyille rekisteritietojen ensisijaisessa käytössä.

Luvussa 2.3. määritellään koodistoista, joita tulisi käyttää tietosisällön kuvauksessa. Nämä ovat yleensä sellaisia määrittelyjä, joita ei ole alkuperäisissä rekisterinpitäjän tietosisältöjen kuvauksissa. Näiden mukaanotto määräykseen johtaa aineistokuvaustyön hidastumiseen. Samanlainen hidastava vaikutus on asiasanojen hakeminen valmiista asiasanapalveluista. Eläketurvakeskus katsoo, että velvoite näiden koodistojen käyttöön pitäisi siirtää myöhempään ajankohtaan. Tämä osaltaan varmistaisi aineistokuvausten laatimisen suunnitellussa aikataulussa (lakiesityksen mukaan 1.9.2021).

Eläketurvakeskus

Jaakko Kiander
JohtajaTiina Palotie-Heino
Tilastopäällikkö